

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญแผนภาพ	ฏ
สารบัญแผนภูมิ	ฑ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	8
วัตถุประสงค์การวิจัย	8
ขอบเขตการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ 2545... 16	
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11..... 17	
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 5551	24
วิสัยทัศน์	24
หลักการ	24
จุดหมาย	25
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	25

หัวเรื่อง	หน้า
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	26
มาตรฐานการเรียนรู้	27
โครงสร้างเวลาเรียน	27
การจัดการเรียนรู้	29
หลักการจัดการเรียนรู้	29
กระบวนการเรียนรู้	29
การออกแบบการจัดการเรียนรู้	29
บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน	30
สื่อการเรียนรู้	30
การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้	31
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
พุทธศักราช 2551	34
เรียนรู้อะไรในภาษาไทย	34
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	35
คุณภาพของผู้เรียน	35
ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง	36
ความคิดสร้างสรรค์	41
ความหมายของการคิด	42
กระบวนการของการคิด	44
ความคิดสร้างสรรค์	45
ลักษณะกระบวนการความคิดสร้างสรรค์	48
กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์	52
การเขียนสร้างสรรค์	55
ทักษะการเขียน	55
ความหมายของการเขียนสร้างสรรค์	57
จุดมุ่งหมายในการเขียนสร้างสรรค์	58
หลักการจัดกิจกรรมในการเขียนสร้างสรรค์	59

หัวเรื่อง	หน้า
แนวคิดการส่งเสริมในการเขียนสร้างสรรค์	59
ประโยชน์ของการเขียนสร้างสรรค์	60
การพัฒนาทักษะการคิดด้วยการเขียน	60
การใช้กระบวนการเขียนพัฒนาการเขียน	63
การเขียนในทักษะ ของเอกรินทร์ สีมหาศาล	63
กระบวนการพัฒนาการเขียนเพื่อแสดงความคิดตามจินตนาการ	64
การกำหนดเป้าหมายและการเตรียมวาง โครงเรื่องในการเขียน	65
การเรียนรู้แบบบูรณาการ	66
ความหมายของการบูรณาการ	66
หลักการบูรณาการ	67
ลักษณะสำคัญการสอนแบบบูรณาการ	68
เหตุผลในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	68
ลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	68
หลักการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักการสูตรแบบบูรณาการ.....	69
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	72
ความเป็นมา	72
ความหมายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	72
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำปีพุทธศักราช 2552	73
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำปีพุทธศักราช 2553	75
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	76
ความหมายภูมิปัญญาท้องถิ่น	76
ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น	78
แนวคิดที่เกี่ยวข้อง	80
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ในท้องถิ่น	80
กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้วัฒนธรรมเป็นฐาน	84
การสนทนากลุ่ม	87

หัวข้อเรื่อง	หน้า
สุนทรียสนทนา	90
เรื่องเล่าเร้าพลัง	98
กระบวนการจัดেলাทางสังคม	99
บริบทโรงเรียนและบริบทชุมชนบ้านโลกกลาง	106
วิสัยทัศน์	106
พันธกิจ	106
วัตถุประสงค์	107
ผลผลิต	108
บริบทชุมชนบ้านโลกกลาง	109
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	112
งานวิจัยในประเทศ	112
งานวิจัยต่างประเทศ	117
กรอบแนวคิดการวิจัย	120
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	121
กลุ่มเป้าหมาย	121
ระเบียบวิธีวิจัย	122
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	124
การเก็บรวบรวมข้อมูล	129
การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	136
สถิติในการใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	141
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	142
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาบริบทโรงเรียนและ บริบท ชุมชนบ้านโลกกลาง ในการจัดการเรียนรู้ ตามกระบวนการเสริม	

สร้างสมรรถนะในการคิด โดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชน	
1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพปัญหาและจุดพัฒนาบริบทโรงเรียน	143
1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาริบทชุมชน ตำรวจแหล่งเรียนรู้และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	144
1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็น และความต้องการในการ จัดการเรียนรู้ของนักเรียนในแหล่งเรียนรู้	150
1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนที่ความรู้	153
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะ	
ในการคิด โดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชน	
2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเป็นความสามารถ ในความคิดสร้างสรรค์	159
2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มแบบสุนทรียสนทนา.....	160
2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกำหนดฐานการเรียนรู้และปฏิทินกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องเล่าเร้าพลัง	164
2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลฐานการเรียนรู้ กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะ ในการคิด โดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชน.....	167
2.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินสมรรถนะในการคิดด้าน ความคิด สร้างสรรค์	182
2.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบันทึกผลหลังปฏิบัติการกิจกรรม	186
2.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเวทียืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล	187
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการจัดกิจกรรมกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะ	
ในการคิด โดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชน	
190	
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	
196	
วัตถุประสงค์การวิจัย	196
สรุปผลการวิจัย	196
อภิปรายผล	200

หัวเรื่อง	หน้า
ข้อเสนอแนะ.....	206
บรรณานุกรม	209
ภาคผนวก	220
ภาคผนวก ก เครื่องมือ.....	220
ภาคผนวก ข กิจกรรมการเรียนรู้ 12 ฐานการเรียนรู้	230
ภาคผนวก ค คู่มือสูตรสู่ขวัญนาค,สู่ขวัญข้าว, พิธีเกี่ยวกับข้าว,นิทานตำนานข้าว .	243
ภาคผนวก ง ประวัติส่วนตัวภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	259
ภาคผนวก จ หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ	263
ภาคผนวก ฉ ภาพกิจกรรมการดำเนินงาน.....	281
ประวัติผู้วิจัย	289

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 กลุ่มเป้าหมาย	8
2 ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นตัวแทนของชุมชน	9
3 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	28
4 มาตรฐาน ท 2.1 การเขียน	36
5 พัฒนาการทางด้านการเขียนของเด็ก	55
6 จำนวนบุคลากร	108
7 จำนวนนักเรียนแยกเป็นรายชั้น ในปีการศึกษา 2553	108
8 กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา	121
9 ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นตัวแทนของชุมชน	122
10 ปฏิทินการปฏิบัติงานภาคสนาม	130
11 ปฏิทินแผนงานเพื่อดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	132
12 สรุปการวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย	138
13 แผนการวิจัย	140
14 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไป	150
15 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	151
16 ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน	153
17 แผนที่ความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	154
18 ลักษณะการคิดสร้างสรรค์	159
19 ฐานการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ชุมชนบ้าน โคกกลาง	164
20 สรุปการสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับสมรรถนะในการคิดด้านความคิด สร้างสรรค์ กิจกรรมการเรียนรู้ 12 ฐานการเรียนรู้	183
21 สรุปการสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับสมรรถนะในการคิดด้านความคิด สร้างสรรค์ผ่านกระบวนการเขียน หนังสือเล่มใหญ่ หนังสือเล่มเล็ก.....	185

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 แผนที่ความรู้แสดงที่ตั้งแห่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	135
2 แสดงการแบ่งเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม.....	155
3 แสดงการแบ่งเขตพื้นที่ในอำเภอบรบือ	156
4 แสดงการแบ่งเขตพื้นที่ตำบลหนองโก อำเภอบรบือ	157
5 แผนที่ความรู้แสดงแห่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนบ้าน โลกกลาง.....	158
6 ภาพประกอบฐานการเรียนรู้ที่ 1	160
7 ภาพประกอบฐานการเรียนรู้ที่ 2	170
8 ภาพประกอบฐานการเรียนรู้ที่ 3	172
9 ภาพประกอบฐานการเรียนรู้ที่ 4	173
10 ภาพประกอบฐานการเรียนรู้ที่ 5	174
11 ภาพประกอบฐานการเรียนรู้ที่ 6	175
12 ภาพประกอบฐานการเรียนรู้ที่ 7	176
13 ภาพประกอบฐานการเรียนรู้ที่ 8	177
14 ภาพประกอบฐานการเรียนรู้ที่ 9	178
15 ภาพประกอบฐานการเรียนรู้ที่ 10	179
16 ภาพประกอบฐานการเรียนรู้ที่ 11	181
17 ภาพประกอบฐานการเรียนรู้ที่ 12	182

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	120
2 ศັงมโนทัศน์กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะในการคิดโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชน.....	191

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY